

VĚDA NA ROZCESTÍ

doc MUDr PhDr Jan Payne PhD
ÚHSL, 1 LF UK

VĚDECKÁ INTEGRITA A ÚLOHA VĚDY

24. – 26. ZÁŘÍ 2024

AV ČR, NÁRODNÍ 3, PRAHA 1

současnost

- ▶ PhD studium v přírodních vědách zahrnuje všechny čtyři okruhy:

- 1/ metodické postupy v daném oboru

- 2/ schopnosti přečíst dosažené výsledky

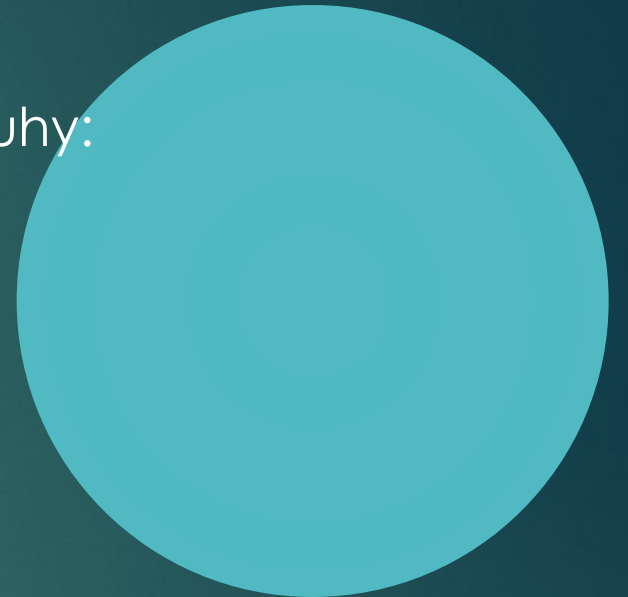
- 3/ schopnosti zobecnit nalezené přes podobné případy

- 4/ obeznámení se s dosavadním bádáním v oboru

- ▶ nikoliv:

- 5/ **kreativita**

- metoda žádná

budoucnost

▶ filosofie ještě pořádně nezačala, doposud jen úvod do filosofie

▶ filosofie se propastně liší od vědy

věda je objektivní a subjektivitu je třeba potlačit

věda je vesměs ve třetí a nikoliv v druhé či první osobě

▶ filosofie se zaměřuje na **celek**

celek zahrnuje vedle objektivity též subjektivitu

subjektivita není ono „já“; „já“ je společné a stává se věcí (Descartes)

nepředmětné a předmětné myšlení, myšlení úplně jiné (Hejdánek)

minulost

- ▶ David Hume (1711-1776)
- ▶ Immanuel Kant (1724-1804)
- ▶ Johann Georg Hamann (1730-1788)

- ▶ Hans Vaihinger (1852-1933)
- ▶ Karl Popper (1902-1994)

Die Philosophie des Als Ob (1911)

Conjectures and Refutations (1962)

empirie x metafyzika (syntetické soudy a priori)

pokus a omyl

zkušenost je „princip všech principů“ (Husserl)

▶ 2/ **pokus** poznání jiné není

▶ 3/ **omyl** očekávání překvapení

ke dvěma bodům tři body další

▶ 4/ **postřeh** všimnutí (obvyklý původ zla)

▶ 5/ **dopad** ukončení (nikoliv „když už tak už“)

práce s pilotními studiiemi

▶ 1/ **nápad** ... záhada – jádro etiky, etika vyvěrá z nápadu, nápad má smysl
“božstvo“

pokus a omyl

- ▶ hypotéza a kde ji najít?

absence v PhD vzdělávání

hypotheses non fingo (Newton)

- ▶ hypotéza je přitom těžištěm

teorie proti pokusům a pokusničení (Popper)

verifikace x falsifikace

cesta ke kořenům a potažmo k filosofii ... *filo-sofia*

pochybnost ne o něčem, ale o všem (Vaihinger)

fikce

věda na rozcestí

► předpoklad

fronésis (Aristotelés)

... *klugheit* (chytrost, soudnost, zdravý rozum)

rozhodovat správně v jedinečných případech

žádné pravidlo či metoda, metoda heuristiky není (Kant)

šťastný člověk

šťastný badatel

ze všeho nejchytřejší je chytrý nápad

věda na rozcestí

- ▶ fenomenologie *fronésis*

závorka, redukce, epoché

- ▶ 1/ cesta **deduktivní** zkušenost bohatá
v rámci stávajícího paradigmatu

předpoklady jsou dány a odvozování na jejich základě

- ▶ 2/ cesta **produktivní** zachované mládí
mimo rámec stávajícího paradigmatu

předpoklady nejsou

thauma

výzkum aplikovaný

=> věda

výzkum základní

=> filosofie

věda na rozcestí

▶ základní výzkum

nápadů hodně a všechny jsou vzápětí zpochybňovány

perpetuum mobile

pokus a omyl

experiment skutečný

experiment myšlenkový

myšlení je východiskem a základem – svoboda absolutní

myšlení je tázání

exkurs

- ▶ ontologická diference (Heidegger)

úhel ontický mozek

cerebellum - CCAS (Schmahmann)

pedunculus cerebellaris superior

ventrální tegmentum (dopamin)

nucleus accumbens (BG)

dorsolaterální frontální kortex (active memory)

úhel ontologický

- ▶ korelace není kauzalita

kreativita

spontaneita

děkuji ...

